

ÇELEBİ DOĞANÇAY (d. 1933)*

Tekke

Metin İPEK

Anahtar Kelimeler: Çelebi Doğançay, Tekke Edebiyatı, Yozgat, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı

Çelebi Doğançay, 1933 yılında Yozgat'ın Çorak köyünde doğmuştur. Altı kardeşli bir ailenin dört erkek çocuğundan biri olarak ilkokulu köyünde dört yıl okuduktan sonra, yakın çevresinde ortaokul olmadığı için eğitimine devam edememiştir. On dokuz yaşında evlenen âşık, bir yıl sonra askere gitmiştir. Askerdeyken hamile kalan eşi ve ailesi, “Âşığa askerde bir şey olursa ondan bize bu kız yadigâr kalır” düşüncesiyle çocuğunun ismini Yadigâr koymuştur. Âşık Çelebi'nin üç oğlu, dört kızı, on yedi torunu vardır (Kurt 2011: 163). Fakat Doğançay, *Beş Esma* isimli kendi eserinde ki anlatımına göre: “18 yaşında iken evlendim, 2 yıl sonra da askere gittim. O yıllarda askerlik uzundu. Bugünkü gibi 18 ay değildi. 30 ay Urfa- Maraş civarında askerlik yaptım.” (Doğançay 1992: 3) şeklindedir. Askerlik dönüşü köyünde çobanlık ve rençperlik yapmıştır. 1979 yılında Ankara'ya taşınmıştır. Ankara'ya taşındıktan kısa bir süre sonra eşiyle birlikte Tarım ve Orman Bakanlığı'nda işe girmişlerdir. Doğançay 60 yaşında emekli olmuştur.

Âşık rüya ve badeye inanmaktadır. Kendisine elli bir yaşında iken Hüseyin Gazi âşikâr olmuş; ona nasihatler edip sırtına üç pençe vurmuştur. Bu olaydan sonra Çelebi Doğançay, şiir söylemeye başlamıştır (Kurt 2011: 163). Şiirlerinde mahlas olarak Âşık Çelebi adını kullanmaktadır. Şiirlerinin konusunu genellikle Hz. Ali, Ehl-i Beyt, On İki İmam sevgisi, Kerbela oluşturmaktadır. Saz çalmayı bilmeyen âşık, Hüseyin Gazi'yi usta olarak kabul etmiştir. Âşık Çelebi, Derviş Ali diye bilinen bir sülaleden gelmektedir. Bu sülalede âşıklık geleneği yaşatılmaktadır. Doğaçlama şiir söyleyebilen âşık, şiirlerini ilk söylediği gibi muhafaza edip sonradan değişiklik yapmaktadır. Şiirlerini genellikle gece söyleyip gündüz de defterine yazarak muhafaza etmektedir (Kurt 2011: 164).

Elli bir yaşında âşık olan Çelebi Doğançay, daha sonraki yıllarda Ankara'da, Can Dostlar Cemevi'nde Çarşamba günleri yapılan Ozanlar Günü'ne katılmış, şiirlerini burada icra etmiştir. Âşık Çelebi, Ankara Hüseyin Gazi Cemevi'ne üyedir. Doğançay, çağdaşlarından Dorukoğlu, Barış Ozanca, Gönüllü Coşkun gibi âşıkları tanımaktadır. Çırağı olmayan aşığın *Beş Esma* (1992) ve *Gerçeklerin Sevdası* (2010) isimli iki şiir kitabı bulunmaktadır (Kurt 2011: 164).

Kaynakça

DOĞANÇAY, Ç. (1992). *Beş Esma*. Ankara: Onur Yay.

KURT, Y. (2011). "Çelebi Doğançay (Âşık Çelebi)". *Sazın ve Sözü'nün Sultanları Yaşayan Halk Şairleri* VI. Ed. F. Ahsen Turan, R. Gökben Saluk, Ankara: Gazi Kitabevi. 163-164.

* Bu madde, Metin İPEK, "ÇELEBİ DOĞANÇAY", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/celebi-dogancay> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.